

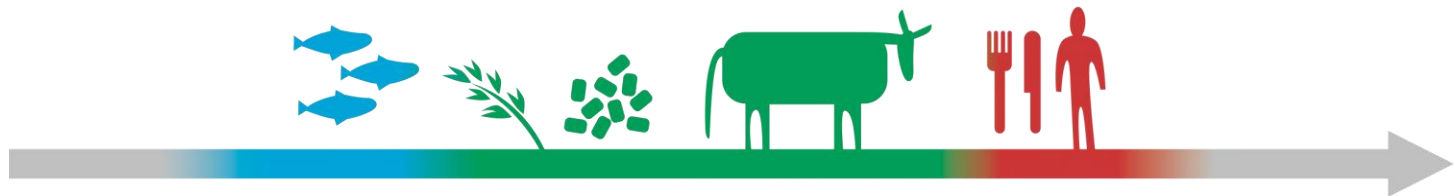

Veterinærinstituttet
Norwegian Veterinary Institute

Etiske problemstillinger ved fisk som forsøksdyr

- fra grunnforskning til industriell bruk

*Ingunn Sommerset, PhD og fagansvarlig
fiskehelse Veterinærinstituttet*

- I. Dyr har en egenverdi, og har krav på respekt.
- II. Dyr er sansende vesener med evne til å føle smerte, og dyrenes interesser må derfor tas i betraktning.
- III. Vår behandling av dyr, inkludert bruk av dyr i forskning, er et uttrykk for våre holdninger og påvirker oss som moralske aktører.

Etiske retningslinjer for bruk av dyr i forskning

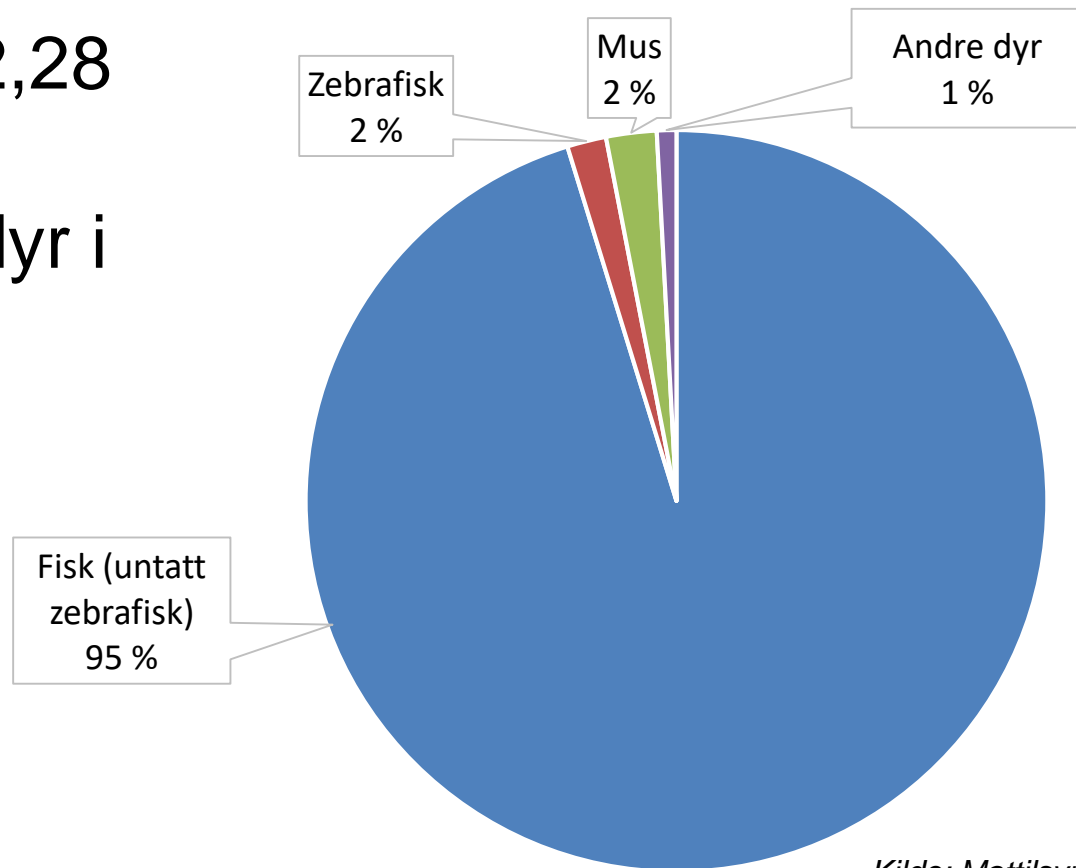

Er egenverdien lik?

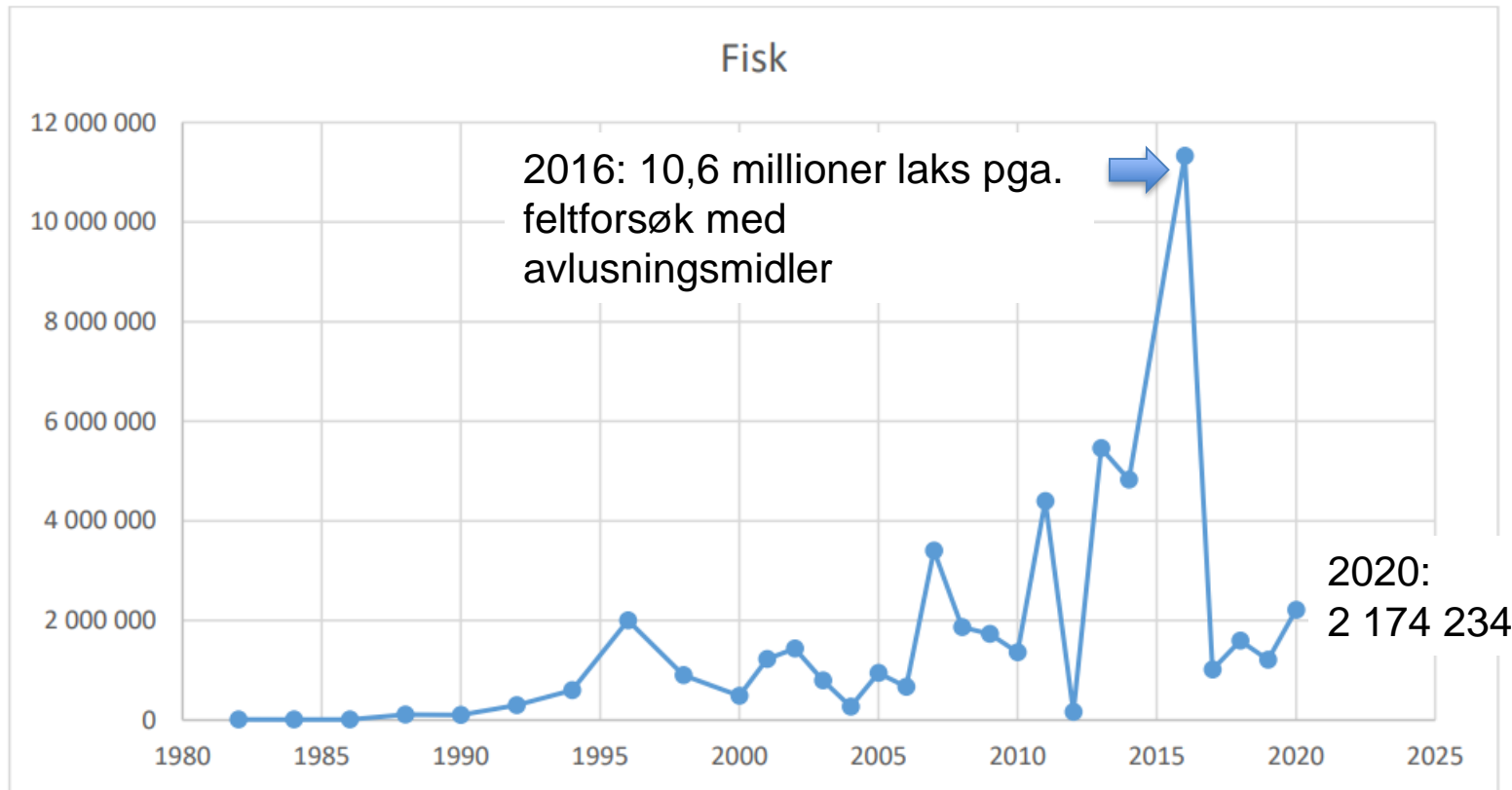

Dyrevelferdsloven gjelder også for fisk.

Norge: 2,28 millioner forsøksdyr i 2020

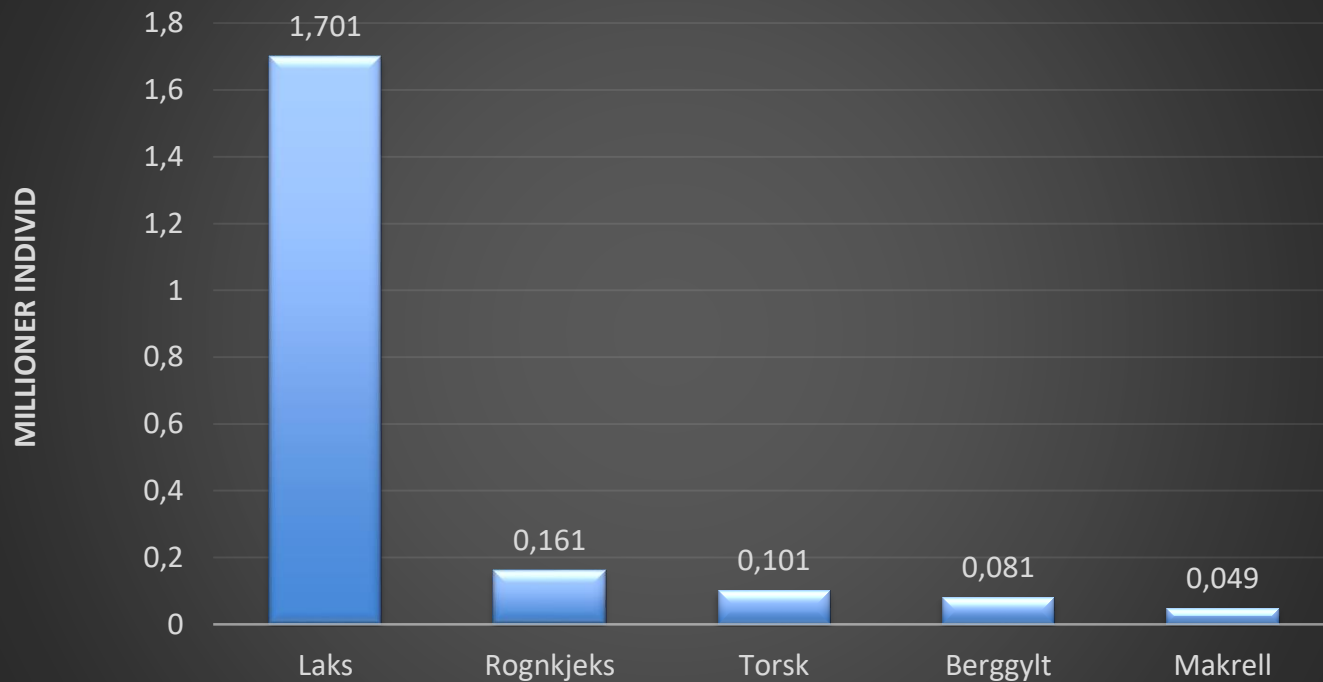

Kilde: Mattilsynet.no. «Bruk av dyr i forsøk 2020», 24.05.21

Kilde: Mattilsynet.no. «Bruk av dyr i forsøk 2020», 24.05.21

“Top 5 arter” forsøksfisk 2020

Norge er verdensledende innen oppdrett av Atlantisk laks

1,1 millioner tonn laks, eksportert for **70 milliarder** kroner i 2020

Oppdrettsnæringen og biologisk FoU

Avl/genetikk:
Domestisering, vekst,
motstandsdyktighet mot
sykdom

Diagnostikk,
smittekontroll, fysiologi,
vannkvalitet

Legemidler
- Vaksiner
- Medikamenter f.eks
lusemidler
- Anestesi/sedasjon

Ernæring

- Grunnleggende behov
- Situasjonsbetingede, funksjonelle fôr
- Bærekraftige, nye ingredienser

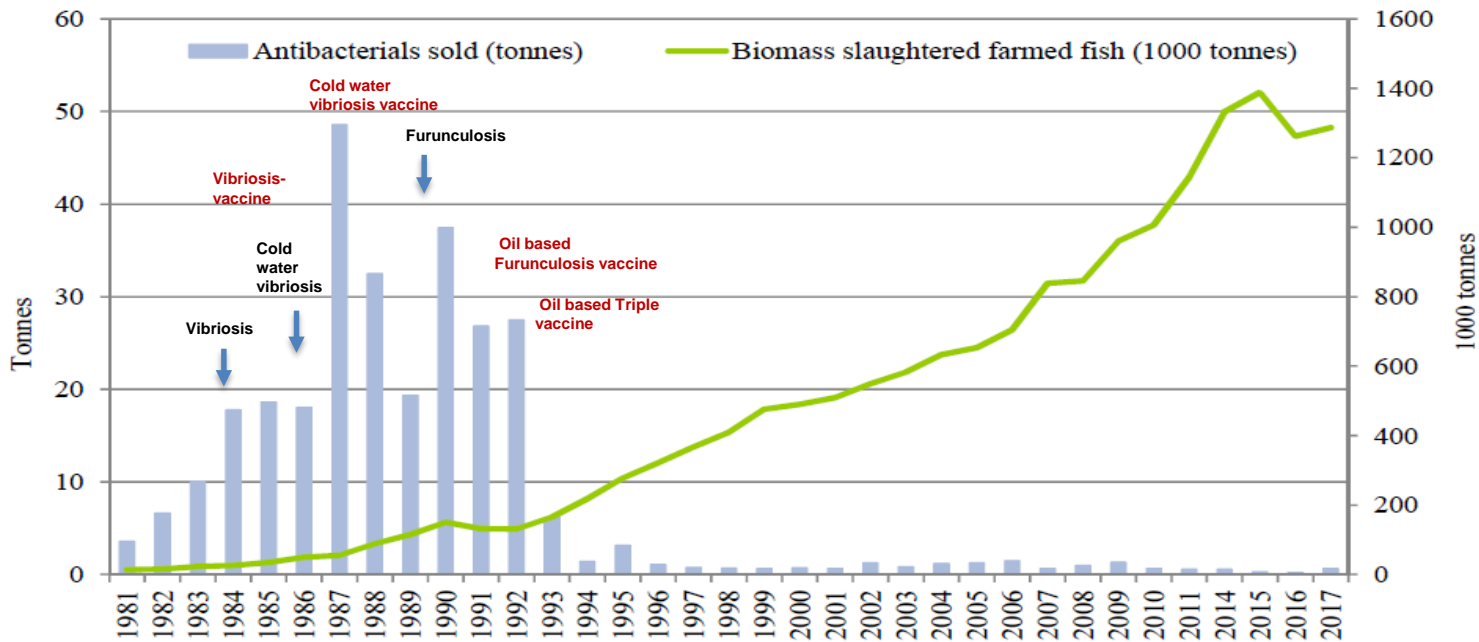
Nye behandlingsmetoder

- Ikke-medikamentelle behandlinger (mot lakselus)

Suksesshistorie: Utvikling av effektive vaksiner mot tapsbringende bakterielle sykdommer

Vaksiner til fisk - veterinærmedisinske legemiddel

- Samme grunnleggende krav til dokumentasjon av **kvalitet - sikkerhet og effekt** som til andre produksjonsdyr
- Regulert av legemiddelverket i EU (EMA) og Norge (SLV):
Generelle og **spesifikke** krav

Foto: MSD Animal Health Norge

EUROPEAN PHARMACOPOEIA 10.0

VIBRIOSIS VACCINE (INACTIVATED) FOR SALMONIDS – 07/2017:1581

2-2-2. Immunogenicity. [...] Vaccinate not fewer than **30 fish** according to the instructions for use. Perform mock vaccination on a control group of not fewer than **30 fish**; **mark** vaccinated and control fish for identification [...] Challenge each fish at a fixed interval after vaccination[...]. Observe the fish at least daily **until at least 60 percent specific mortality** is reached in the control group.

The test is not valid if specific mortality is less than 60 per cent in the control group 21 days after the 1st death in the fish.

Calculate the relative percentage survival (RPS) using the following expression:

$$\left(1 - \frac{V}{C}\right) \times 100$$

V = percentage of mortality in vaccinates;
C = percentage of mortality in controls.

The vaccine complies with the test if the **RPS is not less than 75 %**

Effektdokumentasjon: For markedsautorisasjon

EUROPEAN PHARMACOPOEIA 10.0

VIBRIOSIS VACCINE (INACTIVATED) FOR SALMONIDS – 07/2017:1581

2-2-2. Immunogenicity. [...] Vaccinate not fewer than **30 fish** according to the instructions for use. Perform mock vaccination on a control group of not fewer than **30 fish**; **mark** vaccinated and control fish for identification [...] Challenge each fish at a fixed interval after vaccination[...]. Observe the fish at least daily **until at least 60 percent specific mortality** is reached in the control group.

The test is not valid if specific mortality is less than 60 per cent in the control group 21 days after the 1st death in the fish.

Calculate the relative percentage survival (RPS) using the following expression:

$$\left(1 - \frac{V}{C}\right) \times 100$$

V = percentage of mortality in vaccinates;
C = percentage of mortality in controls.

The vaccine complies with the test if the **RPS is not less than 75 %**

3. BATCH TESTS

Kvalitetskontroll av hver vaksine batch som selges

3-3. Potency. The vaccine complies with the requirements of the test mentioned under **Immunogenicity** (section 2-2-2) [...].

Where the test is not carried out, an **alternative validated method** based on antibody response may be used [...] Use not fewer than **35 fish** from a population that does not have specific antibodies [...]

Eur. Ph. monografier for fiskevaksiner med krav til «batch potency test»

Vaksine	Mimimum % kontroll dødl.	RPS pass. kriterium*	Mimimum antall fisk	Merknad
Furunkulose	60	70	30 + 30	Laksefisk
Vibriose	60	75	30 + 30	Laksefisk To serotyper dvs x2
Kaldtvanns vibriose	60	90	30 + 30	Laksefisk
Yersiniose	60	90	30 + 30	Regnbueørret

* For injeksjonsvaksiner

Kilde: European pharmacopoeia 10.0

Vurderes egenverdien likt hos regulerende myndigheter?

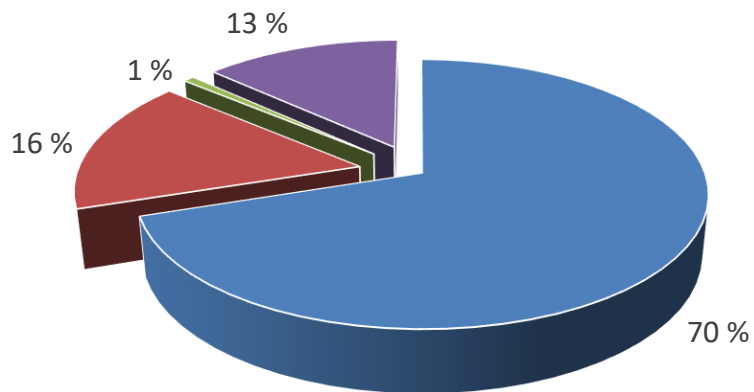

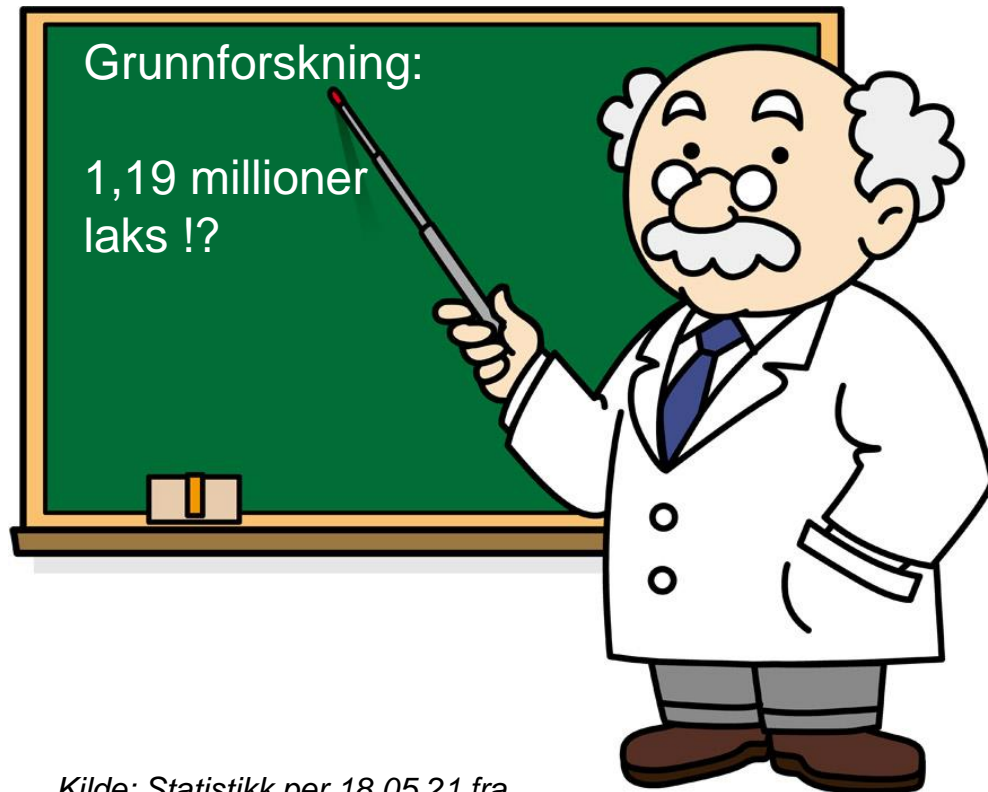
Til hvilke formål ble det utført
forsøk på laks i 2020?

Laks forsøksdyr

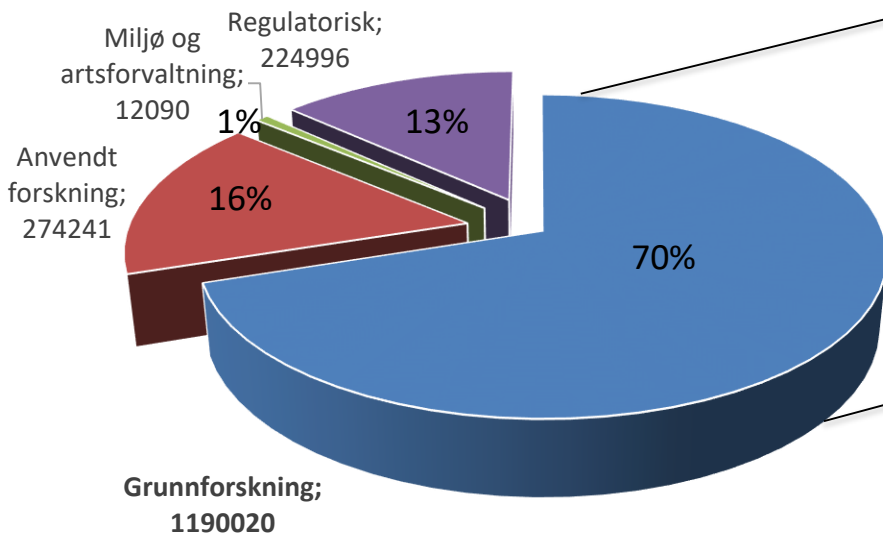
- Grunnforskning
- Anvendt forskning
- Miljø og artsforvaltning
- Regulatorisk

Kilde: Statistikk per 18.05.21 fra
Mattilsynet Seksjon dyrevelferd forsøksdyr

Laks forsøksdyr

[PB10] (Basic Research) Endocrine System/Metabolism	3556
[PB11] (Basic Research) Multisystemic	3415
[PB12] (Basic Research) Ethology / Animal Behaviour / Animal Biology	168056
[PB13] (Basic Research) Other	992745
[PB4] (Basic Research) Respiratory System	526
[PB5] (Basic Research) Gastrointestinal System including Liver	1137
[PB7] (Basic Research) Immune System	18443
[PB8] (Basic Research) Urogenital/Reproductive System	300
[PB9] (Basic Research) Sensory Organs (skin, eyes and ears)	1842

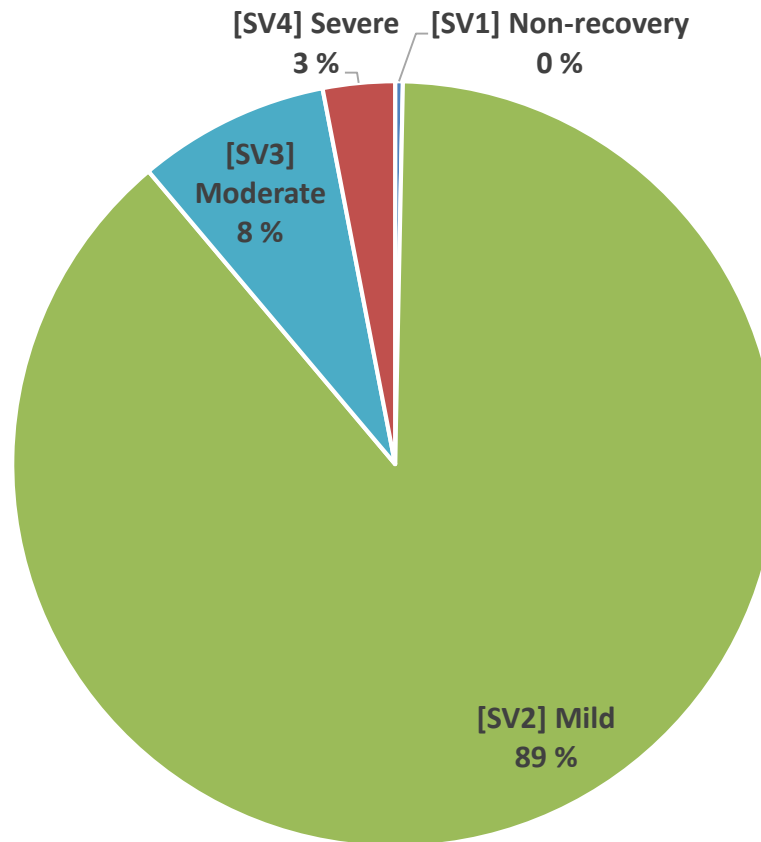
Basic Research	946767
Salmon lice treatment	12000
Nutrition	8037
Surveillance, hatchery population	5107
Fish welfare	4762
Genetic variation among salmon infected with sea lice	4500
Bacteriology	2340
Fish medicines	1440
Whole animal biology	1400
Disease transmission	840
....	...

**[PB13] Other
specify:**

Blir riktige kategorier benyttet ved innrapportering?

Rapportert belastningsgrad for laks i forsøk (alle):

Belastningsgrad	Antall
[SV1] Non-recovery	5520
[SV2] Mild	1506296
[SV3] Moderate	137831
[SV4] Severe	51700
Total	1701347

Noen spørsmål...

- Er vi bevisste nok på de tre R-ene (Replace, Reduce, Refine) innen forskning på fisk? Hva med en nr 4: Rejection?
- Er det for enkelt å utføre forsøk på fisk (pris, tilgjengelighet, presedens...)?
- «Utvannes» begrepet forsøksdyr når enkle merkemetoder medfører søknadsplikt?
- Er antall forsøksfisk for høyt, akseptabelt eller for lavt?
- Samsvarer nytteverdien med skaden?

Er egenverdien lik for oss?

Takk for oppmerksomheten

Veterinærinstituttet
— *Norwegian Veterinary Institute*

www.vetinst.no